

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

Jul hos en Kastrupfamilie omk. 1905

Nr. 11 - December 1998

*Jeg ønsker alle en rigtig glædelig jul
og et godt nytår !*

Venlig hilsen

*Inger Kjær Jansen,
Lokalhistorisk Samling*

Glemmer du

**Tårnby Kommunes Lokalhistoriske Samling
ISSN 1397-5412**

Denne juleerindring er skrevet af Edith Svensson i 1969. Hun blev født i 1891 og var datter af senere bankdirektør E.B. Petersen, Amagerbanken. Hun var ud af en børneflokk på 11. Familien boede først i København men flyttede i 1903 til Kastrup nærmere bestemt: villa Strandhøj på Amager Strandvej.

*Familien Petersen foran villa Strandhøj, ca. 1905.
Juleerindringens forfatter, Edith Petersen gift Svensson, står
foran sin far til højre på billedet.*

Juleforberedelser

Bagning

I køkkenet i dagene før jul havde der været travlt med kagebagning: klejner, brune kager og pebernødder.

Her kommer en opskrift på en aldeles lækker pebernød, som kaldtes "Bedstemoders Pebernød". Opskriften er i hvert fald over hundrede år gammel nu:

- 1/2 pund svinefedt
- 1/4 pund puddersukker (helst lyst)
- knapt 1 pund mel
- 5 spiseskefulde piskefløde
- 1 teske natron
- 1 spiseskefuld nelliker (efter behag)
- 1 spiseskefuld kanel (efter behag)
- 1 topteske kardemomme, muligvis allehånde

Der er ingen peber i, mærkeligt nok. Dejen rulles ud til en pølse og skæres i småstykker, der rulles kugleformede.

Bagningen foregik på et jernkomfur, der opvarmedes med kul. Hvert bagværk indeholdt to pund hvedemel, så det var store portioner. Børnene fik lov til at hjælpe til, rulle pebernødder, lave sløjfer på klejner og more os med at fremstille kagemænd og kagekoner af den brune dej, og pyntet med mandler i rigt mål. Dejen på pebernødderne blev rullet temmeligt meget af små barnehænder, så dejen blev efterhånden om end mørkere, end oprindeligt planlagt.

Gåsen

Gåsen var købt hos slagtermester Steffensen i Kastruplundgade, og nu skulle den gøres i stand og fyldes med svedsker og æbler. Det var en meget stor gås, for den skulle slå til til 2 forældre, to mostre, en pige og elleve børn.

Rengøring

Der måtte ikke vaskes tøj mellem jul og nytår, for så ville der være lig i huset inden det kommende år var omme. Derfor var der forinden storvask i kælderen i dagene før jul. Køkkenet blev renskuret, gulvet hvidskuret med frisk sand på, og kobbertøjet blev pudset særligt grundigt, og skinnede på hylderne i køkkenet. Der var i vores køkken en rigtig gammeldags vandpost, ligesom man brugte i haverne senere.

Juletræet

Juletræet blev pyntet af min far og storebror, og vi måtte absolut ikke se træet før juleaften. Der blev hængt et tæppe for fløjdørene ind til spisestuen. Min bror kravlede dog op på en stige og kiggede ovenover tæppet. Hvert år drillede far os med, at i år skulle vi kun have et lille træ. Det syntes vi, var en stor ulykke. Vi var vant til et træ fra loft til gulv. Træet var pyntet med kræmmerhuse fyldt med nødder og et stykke konfekt og hjerter, honningnisser, pigeoner inde langs stammen og en stor stjerne. Juleroser blev lavet af silkepapir over en strikkepind i forskellige farver, højrrøde, hvide og lyserøde. Stilken var et stykke ståltråd med grønt silkepapir om. Der var også engle og forskellige småting som en trompet og en tromme: vor gamle julesang tro og levende lys.

Juletræ hos familien Fuchs Kastrup ca. 1920

Julegaver

Nogen tid før jul samlede min ældste søster os børn oppe ovenpå i sit soveværelse og vi syede julegaver. Det var meget hyggeligt. Vi havde selv lavet hjerter og kræmmerhuse i tiden før jul, de blev hængt på en lang snor i spisestuen.

Mor havde travlt med at købe julegaver. Så vidt jeg kan huske fik hun hundrede kr. til alle gaverne, så den skulle regnes ud. Mor smuttede frem og tilbage med pakkerne. De blev dels lagt under juletræet dels på et bord med hvid dug. Der blev pakket, men man brugte ikke det fine julepapir, som man kan købe nu. I det hele taget brugte vi i vores hjem ikke så meget med at pakke gaverne ind.

Da vi boede i København havde vi udsigt til Strøget, som ikke var pyntet som nu. Men det var morsomt, at se den store strøm af mennesker.

Vi havde en moster, som kom meget i vort hjem. Hun var der selvfølgelig juleaften. Hun havde en del humoristisk sans. Hun morede sig meget over mig engang. Jeg havde lånt en tokrone af min storesøster, som altid var meget rundhåndet. Moster fulgte mig ned til Thorngreen, der havde legetøjsforretning lige nedenunder. Jeg fik minsandten gaver til hele familien, tiøresting. Min bror havde snuset gaverne op, og sladret til min lidt ældre søster, så lille juleaften, når jeg spurgte, om hvad hun ønskede sig sagde hun skine, skine, det var nemlig en lille symaskine. En anden søster fik en lille kniv, som hun virkelig havde megen brug for. Det var dengang en tiøre var noget værd.

Juleaften

Alle børn var grundigt vasket til dagen og fik rent tøj på fra inderst til yderst. Påklædningen var for pigerne uldtrøjer (ofte hjemmestrikkede), chemiser, livstykke (hjemmehækket) uldne bukser, der gik lidt over knæet, farven kunne være rød, over bukserne uldklokke med tunger syet af flonel og med strikkede tunger. Strømper, uldne sorte, oftest hjemmestrikkede. Fodtøjet var for det meste træsko udendørs, inde brugte man sutsko med filtsåler. Drengene kom i matrostøjet eller jægersæt (grå jakke med læderbælte, korte bukser). Skjorter, hvide med korte ærmer. Hvid krave til jægersættet.

Tiden sneglede sig langsomt af sted, alle børnene blev jaget ud at lege, eller ovenpå, når vejret var slemt.

De større børn underholdt de mindre, blandt andet med at lege juletræ: en stor gren fra grantræet blev sat i stråsædet på en stol (Wienerstol), og de rester, der var tilbage fra juletræspyntningen fik de lov at pynte med. Så dansede de små børn om denne interimistiske opstilling og sang julesalmer- og sange.

Duften af gåsen trængte ud i stuen. Risengrøden blev rørt i den store gryde, hvor der var anvendt 6 til 8 pletter mælk. Dengang skulle risene koge i flere timer, og man måtte af hensyn til mælken røre flittigt i gryden hele tiden. Efterhånden som komfuret blev mere og mere varmt hen ad rødglødende, sattes flere ringe på, og til sidst stod gryden ovenpå komfuret helt tilbage.

Der var ikke pyntet op i stuerne, som man bruger nu, heller ikke udenfor hoveddøren. En moster kom som julegæst, og kom med sine små gaver, som børnene naturligvis var særligt interesseret i, gerne småting, som smykker, brocher og nåle i simili, og parfume kaldt for "Nattens Dronning". Den var meget på mode dengang.

Julebordet tog lang tid og blev dækket af de store piger og vores møster hjalp med pyntningen. Hvid dug med broderet bordløber med mønster af frugtskåle med frugter og udenom en bort med muslingskaller, broderet i blåt garn i changerende farve i kontursting. Fineste porcelæn med rød kant, sølvtøj i plet var pudset. Ufarvede ølglas med fod fra glasværket i Kastrup. Ikke nogen pyntning som nu med blomster og gran.

Stuen var oplyst med gaslys (i dagligstuen petroleum) - ikke levende lys på bordet som nu.

Fader sad ved enden af bordet med tøjservietten sat i flippen og han talte børnene, om de nu var fuldtallige. De mindste sad i nærheden af moder, der sad midt for bordet. Der var faste pladser men ingen "rangorden".

Først fik vi en stor portion risengrød med mandel i, mandelgave: marcipangris. Der skulle spises godt af første ret. Drys af kanel og sukker sammenblandet og en smørklat i midten, dog kun i første portion. Til risengrøden fik vi hvidtøl med smeltet sukker i.

Julegåsen blev skåret for af mor, hvide kartofler og lidt sukkerbrunede kartofler, rødkål og sovs. Ikke syltetøj eller gele, som bruges nu. Men der var jo svedskerne og æblerne i gåsen. Efter bordet hjalp alle med opvasken, den skulle være af vejen før festlighederne kunne fortsætte. Det må lige indskydes, at der heller ikke serveredes vin til maden. Men humøret var højt, fader var rigtigt i julehumør (til daglig var han streng, kunne normalt ikke holde sine børn ud. Når han kom hjem fra arbejdet, blev de sendt væk - ovenpå)-

Efter opvasken stillede alle sig op på en lang række og afventede åbningen til det tændte juletræ i den anden stue.

Inden vi skulle ind til træet, blev vi stillet op i en lang række, efter størrelse, de små forrest. Far tændte så lysene på træet, fløjddørene blev åbnet, og vi råbte af vore lungers fulde kraft, A-a-a-h!

Vore dukker sad pyntede og reparerede på rad, i den røde plyssofa, og vi før hen til hver sin dukke, for bagefter at slutte kredsen om træet og synge "højt fra træets grønne top", med dukkerne med i kredsen. Vi sang også salmer og min storesøster spillede klaver til dem.

Vi måtte ikke falde over gaverne. Beskedenheden blev holdt i ære. Stil dig sidst i rækken, tag ikke noget, før du spørger. Det gælder ikke i vor tid. Gaverne var ikke så store og flotte som nu. Vi var ikke forvante, skønt min fader nok kunne have råd til at flotte sig lidt mere. Men vi var taknemmelige for et julehæfte til en 25 øre, grifler og blyanter.

Omsider var gaverne uddelt. Bordet med den hvide dug blev tømt og nødder og godter og appelsiner fik plads i stedet, papir flød rundt omkring, sejlgarn ligeledes, det måtte ordnes bagefter.

Der var kommet en hel del kort fra venner og bekendte, og kortene skulle læses.

Aftenen sluttede med kaffe og hjemmebagt julekage og småkager. Vi fik lov at være længe oppe, og alle gaverne blev samlet i hver sin bunke og båret ind ved sengen, så vi straks havde dem julemorgen.

Jeg vil aldrig ønske julen vil gå ud af tilværelsen, De kender nok sangen, "Vend kun op og ned på alle ting, rør blot ikke ved vor gamle jul".

*Familien Ouscher Petersen fejrer jul i villa
Søvang i Alleen ca. 1888*

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

LOKALHISTORISK SAMLING
KAMILLEVEJ 10
2770 KASTRUP
TLF. 32 46 05 45

ÅBNINGTIDER:

MANDAG 16 - 20

TIRSDAG 12 - 16

FREDAG 12 - 15

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på Kastrupgårdsamlingen:

"Midt på Amager" og "Kastrup Glas".

Åbent: tirsdag - søndag 14 - 17

onsdag tillige 19 - 21

Og på Plydsen, Amager Strandvej 350, 1. sal:
"Kastrupfiskerne og havnen", "Plydsen" og
"Fra Sverige til Tårnby".

Åbent: lørdag og søndag 12 - 16